

Сумлевау быць ня можа

Памёр Міхась Клімковіч

Палітычныя эміграцыі з за зялезнай можа адыйграць нейкую паважнейшую эміграцыю, рэкампенсуючы сваю коль-
заслоны спачатку жылі нейкі час на-
задзеяй павароту на бацькаўшчыну ў аван-
бацькаўшчыны? Другое пытанье: калі ла і робіць далей калясальную палітыч-
гардзе ейных вызвольнікаў. У першыя гэтую карысыць прынесці можа, то што
гады пасля заканчэння апошняй вай-
ны, калі халодная вайна між Захадам и жыне выканала як найлепш?

Усходам сталася фактам, людзі верылі,
што хутка яна перародзіца ў вайну га-
рочую, якая прынясе няхільнае зынш-
кову прыкладаў, што кожная палітыч-
чыне бальшавізму і вызваленія пані-
вленых ім народу. Такія адкрываліся
яшчэ некалькі год тому назад перспек-
тывы перад эміграцыямі з Усходу і ў за-
лежнасці ад гэтага фармавалася іхная
палітыка.

Аднак далейша развязаць палітыч-
нае сітуацыі паказала, што жаданы
хуткі паварот на бацькаўшчыну што раз
был аддалаецца, робіцца проблематычным, а навет мала праўдападобным.
Увесі дэмакратичны Захад развязае
сінія палітыку пад знакам ко-
эзгэтыстон, запланиравана на даўж-
шую мету сусідаванія з бальшавізмам,
уважаючы, што Саветы ў бліжэйшы час
разъдзымухаць новай сусветнай вайны
не адважацца, а Захад, у сілу сваіх дэ-
макратычных прынцыпаў, прэвэнцыйнай
войны супраць Саветаў распачацца на
можа, хоць-бы і меў поўную гарантію
перамогі. Такім чынам накінута палі-
тычнай сітуацыі сусідаваніе што раз
болж стабілізуецца, і, траба ўважаць, бу-
дзе і далей стабілізацца да таго часу,
пакуль Саветы на сілах пачуюцца на
сілах, каб выклікаць новы сусветны
пажар.

У сувязі з гэтым сярод палітычных
эміграцыі з за зялезнай заслоны што
раз часцей і што раз больш станоўча
падносяцца з дамаганнем грун-
тоўнай рэвізіі дасюоленія палітыкі. Па-

чынаеца выразы паварот ад палітыч-
нага рамантызму да штодзеннага реаліз-
му. Падобныя галасы подносяцца і ў
нас. Дамаганын рэвізіі ў палітыцы бела-
рускай эміграцыі і лічыцца з рэальным
паларажэннем знайшлі сваё адбіцце і на
балонах «Бацькаўшчыны» ў трох, пры-
сьвеченых гэтаму пытанню, артыкулах,
аўтары якіх высунули свае сумлэвы што
да дасюоленія палітычнага й пыха-
лягчынага настаўленія беларускай эмі-
грацыі і кожны на свой спосаб стараліся
гэтыя сумлэвы развязаць.

Перад тым, аднак, чымся заніць у гэ-
тай справе канкрэтнае становішча ды
ад выніку тых здарыньняў, але нельга юць з кожным годам сярод бальшыні на-
стవіць перед нашай эміграцыі тых і
іншыя вымаганы, як яна павінна захо-
вацца ў сувязі з палітычнымі перспек-
тывамі на бліжэйшую будучыню, і цяна
мае права «распакоўвацца» ці і далей
«сядзець на камаданах», неабходна ад-
казаць на два кардынальныя пытанні.
Першае пытанье: ці нашая эміграцыя

што сучасная беларуская палітычнае дзе,

чужы способ жыцця і чужая шко-

ла

мы — самога Сымона Музыкі — як да вобразу алегарычнага

адразу-ж добра расшыфраваў яго, як «вобраз беларускага

наўса-адраджэнца». Пры гэткім-жа падыходзе так-жа добра

быў расшыфраваны ім і другі, цесна звязаны з Сымонам,

вобраз — вобраз Ганны, як «сымбалічны (г. з. алегарычны)

вобраз Маладой Беларусі» (г. з. Беларусь нацыянальны, па-

водле традыцыйнае ў нашым літаратурным адраджэнні

запірочніц, што калі-бы было тэй бі-
шага эміграцыі, як пакаленія, якое

зімай шалёнай расейскай групы на За-

жыло і дзеіла яшчэ на так даўно на

бальшавіцкіх прадаўжэнцаў ў бесканс-
труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

гранты ані не прадбачылі ані навет не

жадалі, адкрылася для іх нязмеране

Мы бачым на сібіскіх вачох, што пыха-

поле дзейнасці. Свежае церпіце сінія

лягчынага сувязі з родным краем слабе-

адарваньне ад родных караней баць-

каўшчыні прадаўжэнцаў ў бесканс-

труні ў ваставінах, які тагачасны эмі-

Літаратурны Дадатак

УЛАДЗІМЕР СІДУРА

3 раману „Вялікія Дарогі”

Разьдзел III: Нечаканыя Госьці

(Заканчэнне з папярэдняга нумару)

— Як прозывішча?... Імя?... З якой кватэрой?...

Атрымаўшы адказы, ды не знаходзячы мусіць лепішых словаў, каб распачаць выкананыне свайго задання, яны, як згаварыўшыся, абодвы накінуліся на яго з словамі дакору за нібыта парушаныя правілы зацімнення.

Пачу́шы гэтыя закі́ды, Канстанцы яшчэ больш пасъмляеў. Ён добра ведаў, што ягоныя вонкі зусім добра былі пазавешаныя таўстымі ватнімі коўдрамі (адмыслове сініе паперы яшчэ не пасьпелі набыць для гэтага мэты). Акрамя таго, знадворныя вонкі, што на вуліцу, пазачынныя на ваканіцы. Ды дарочы ўжо прайшло колькі часу, як ён наагуя вылучыў съвято. Так што ніякай і адзнакі, ня тош што самога праменічыка съвята, не могло выйсці надворкі з ягона хаты. А суседзі з двух кватэрой доміку ўжо наагуя даўно спалі ѹ ніякага съвята на было ўлучана. Што за ліха іх змушае чапляца да таго, чаго ніяма і ня можа быць.

Аджа-ж у той момант ён усё яшчэ не згадаваўся, у чым паяляда прычына іхняе візыты. Ён толькі рапчула запярэчыў, съвятыядржао, што тут якраз у яго ўсё ў парадку. — І вонкі завешаны, і съвято ня ўлучана.

— Можна зайсьці да Вас у кватэрой? — азваўся адзін з іх, відаць, старэйшы.

— А як-жа, калі ласка, заходзьце, — прагаварыў ён, паказваючы рукой кірунак.

Ён пайшоў уперад паказваць ім дарогу ў ягоною хату. Яны ішлі за ім крок у крок. Штосьці было злавеснае ў постуку іхных ботаў па бруку на панадворку па дарозе ў хату.

Прагрукацелі яны за ім і праз першую прыбудову да сянец, затым праз сенцы і нароши ўваліліся съледам на кухню. Там, зірнуўшы на старога, як луна, бацьку, што прачнуўся быў ад іхнага грукату ногі, і, улучыўшы адразу ж съвято, хмурыўся ад ягонаі рэзкасці, не даючи яшчэ рады, што адбылося, пайшлі яны ў пакой ужо бяз папярэдняга запытаўнія дазволу.

Напалоханая маці, прыўзўняўшыся на ложку, толькі і пасъпела пракацаць балчынім голасам:

— Ужо, ужо прыйшлі... і як-бы на нейкі час заціхла, спрабуючы ўціміці, што з гэтага будзе. Неўзабаве яна пачала пры іх-же нацяваць на сябе вопратку.

Тут толькі, пры съвяtle, Канстанцы ўбачыў іхняя прыщухлыя бледныя твары з ухмылкай ад задавалення злуўленай рыбы. Старэйшы з іх меў аж два ромбы на сваім каўніяру і відаць быў у гэты адказы какія майлізаны проста з габінту съледчae працы на гэтую апрацоўную, паважнейшую пяпер, працу вылоўлівання небясьпечных элементаў. Ды і другі, прыгадзены яму на дапамогу, таксама відаць быў у нейкім чыне, бо меў гэтак сама кубікі на каўніяры ды новенкі бліскучы галаўны ўбор поверх гладка прычеснаных і намазаных валасоў.

З прычыны поўнае мабілізацыі ўсіх апрацоўных работнікаў, відаць, прышлося самім съледчам ды іхнім практикантам упрацоўчыць ў гэту чорную працу арыштоўвания ворагаў. Не хапала ўжо для гэтага мэты на чорных воранаў, ні звычайнай аўтамабільяў, якім звычайна ў мірныя часы ездзілі за сваімі ахвярамі. Не з дараў пайшлі пехатой... ды яшчэ не радавыя, а самі ахвіцры, гэтак багата расплоджаныя хуткім павышэннем за высугут ў гэтай катнай працы.

Кінуўшы мімаходам пагляд на збягненую старую і, відаць,

балышавіцкіх дзейнікаў ды выклікаў адпаведны ціск на аўтара, што й прывяло да адпаведных апрацоўняў у тэксце твору. Пра гэтага мы ўжо маем беспасярэдне вельмі яскравае ў цікавае съвятынне. Гэтак, у вадным з артыкулаў, які з'явіўся ў сувязі з юбілеем Коласа ў 1926 г. (г. зн., яшчэ зусім на съвежай пары пасъль з'явіўся новае рэдакцыі «Сымона Музыкі») і спад пяtra аднаго з выдатнейшых тымі часамі нацыяналь-балышавіцкіх функцыянераў на друку, Р. Шукевіча-Траццякова («З ціхай вады — на прасторы жыцьця» — адразу з'явіўся ў юбілейных нумарох газетаў, а тады ў зборніку «Якуб Колас у літаратурнай крытыцы» таго-ж 1926 г.) былі адзначаны ў якасці галоўнай заганы першага рэдакціі пэзмы «ярка-рэлігійная настроі самога аўтара», а пра апошнюю ейную рэдакцыю з здавальненнем канстатавалася: «Пад ульвам марксыцкага крытыкі Я. Колас пераапрацаваў свайго „Сымона Музыку”, зъяніў яго канец, рапчула съкінуў з Сымона раней аблытаўшую яго рэлігійную павуціну». Гэтае съвятынне надзвычай цікавае тым, што яно пачынілі якраз ціск балышавіцкага цензуры на Коласа ў лёгкія зашыфраваным выкaze пра «ульпль марксыцкага крытыкі». Реч бо ў тым, што пра першую рэдакцыю пэзмы крытыка вyzнaczalaася адно ў васобах аkad. Карскага (у ягоных «Беларусах») ды Максіма Гарэцкага (у віленскіх выданнях ягонае «Гісторыі беларускага літаратуры»), але-же анд Шукевіч-Траццякоў, ані наагуя які адважны чалавек і не падумаў бы за лічыць іх да «марксыцкіх крытыкі» (дый рэлігійны мамант «Сымона Музыкі» якраз дастаў у вабодвых высока пазытыўную аценку); больш-ж наагуя ніякое крытыкі, а «марксыцкага» пагатоў, на друку на было. Значыцца, пад «марксыцкай крытыкай» ў Шукевіча можна разумець адно крытыкы ня ў друку, а для такое, іншоў-жа, ня было іншага месца, як толькі ў «галоўлітаўскіх» апартамэнтах балышавіцкага цэнзуры, і адно гэтую «крытыку» якраз і мог мець наўвеце Шукевіч-Траццякоў, тымі часамі ѹ сам вельмі абжыты ў геных апартамэнтах.

Ад «марксыцкага крытыкі» антырэлігійна настаўлене балышавіцкага цэнзуры пацярпелі цэлья, дый немалы, а мастацка высокасцьнай кавалкі Констанцы «Сымона Музыкі». Гэтак, найперш зънік у разьдзеле V-ым часткі II-ой укладзені ў вусны Сымона нацхненны гім Багу-Тварцу, што пачынаўся радкамі:

Хто рассыпаў ў небе зоры
Без канца і бяз чысла?
І каму у тым прасторы
Ночкай, дол, лясы і горы
У съпевах кажуць — чосьць, хвалы?

Ён быў заменены на гім зорам («Як прыгожа — павабны вы, зоры!»). Затое ўжо зусім бясьследна зънікла, бяз усякіх змены, адзначаная акад. Карскім «цэляя вялікім імправізація на 114 радкоў, укладзеная ў вусны Сымона, калі яму давялося граць у карчме перад учёкамі з яе (ч. III, р. IV)», дзе,

ня хочучы выдаваць адразу мэты свайго неспадзянага ночнага наведання, старэйшы з іх зноў пачаў з таго-ж, што і калі брамы:

— Чаму ў Вас зацімненьне не наладжана? Га?...

Канстанцы ўжо памкнуўся быў да вонкі, каб дavesыці, што яны ў іх зусім добра ўладжаны... Але тая раптоўна перайшлі на іншы тон:

— Давайце Вашу зброю!... як з гарматы выпалі другі.

Тут толькі Канстанцыу раптам сталася зусім зразумелай і яснай мэта іхняе візыты. Гэтыя слова, як маланкай, прарэзалі ягону съвядомасць.

Нешта важкае абарвалася ў сярэдзіне, і ўсё там захаладзела ў нейкім шчыпачым, цягучым, доўгім, млюсным болю.

Сэрца пачало паскорана стукаць у грудзёх.

— Даўк вось яно што! — адразу бліснула зразуменне сътуацыі, — гэта прыйшлі з мной.

Ён добра ведаў, што патрабаваныя аддаць зброю — гэта старыя выпрабаваны способ пачаць вобщук з мэтай арышту. Толькі маці

П. СЫЧ

Лёрэтанскія званы

... Андрэй яшчэ раз падхапіўся і, прабегшы пару кроку, руноўся ў якісі рабок. Была апошнія хвіліна, бо зараз-же над ім загудзеў густы гроў валаўных чмілёў. Цэльм пеклам нячысьцікай звязала сорыя небольшэвэрфраў. Андрэй зрабіў плоскі, як блін, і ўсёй сілай мускулаў хадеў уліпнучу ў зямлю. Як-же ён хадеў, каб зь цела карэнны ўраслы ў сціздэнія грунт! Каб на трэба было падымацца, каб на чуць гэтага съвісту, вышыць і трэску.

Ін баяўся, як і ўсе, бо ніяма такіх, што не баяцца съмерці, залежыць толькі, якісі рабок звязае съмерці, залежыць ён на дзяржача звязае съмерці, залежыць ён на пойдущы. Траба іх весьці ўперад, туды, дзе за насыпам у кустах злосна кашляе і плюе воловам спандуі некалькі шмайсераў.

На беразе рака крывавіца некалькі красак маку; рупны чмель увіхеацца на іх, як працавіты селянін на сваіх гаспадарцаў, і бубніці ціхеняка. Яго вайна ня цікавіць, а валаўніца чмілі на пужаюць. Вінаградная лаза чаплеацца прастага пня моры, як кволаў дзяўчына апраеацца на моцным плачы дзяцюка. З'верху — эмалі неба і пякучас, ліпнёва сонца.

Каб на гэтага съмерці, што гудзіць над галавой!

3-3-3! — сорыя волава загудзела так нізка над зямлём, што аж краскі маку зацалыхаліся мацней, а чмель, адарваўшыся ад іх, за бурчэй злосна.

Нехта ззаду засенчы ѿстрашна, другі нехта крывікнү: «санітary!»

Ах, яшчэ на хвілінку прылажыць галаву да съвежай травы! На кароткую хвіліну, напрыклад, пакуль далічыць да пяці, каб пасыя бегчы ўперад...

— Не, траба паддыміцца. Задоўга ляжу...

Левую нагу падцягнуў пад грудзі, правай мочна ўпёрся ў зямлю, каб мацней адбіцца і шпарчай скочыць.

Раптам недзе здалёк справа далацела стройная мэлёдкая званаў. Андрэй аглянуўся. Далёка, на высокім узгорку, на эмалівым фоне неба сінёуса рэнансансовы купал, а на ім постаць жан-

паводля праф. Пятуховіча, «душа беларускага песьняра расчыненца ў пачуцьці шчырае падзякі за радасць адчуваючы ўсёй пекнасці й прыгожасці прыроды, і ён вуснамі Сымона пляе гымы космасу:

Радасць Божую, съветы, пазнайце...
Абудзіся зямля, хвалі Бога...
Асьвяціся і цьма, пазнай радасць...
Радуйся, неба — ўваскрасьне зямля...»

Асабліва высака ацэненая гэтага мясыціна Максімам Гарэцкім, як «выдатная па сіле пачуцьці й першага па харасту ў нашай пэзіі ода Божай творчасці, напісаная над відамі нацхненага граньца Сымонікі ў карчме („Божы дух вітаў у высі”... ст. 142)». Гэтак цэлы й фактывна самастойны, асобыні больш як стурдаковы твор, што паводле адназгоднае ацэніны крытыкі становіў сабою перлъ на толькі пэзмы, але й усіе нашае пэзіі, быў брутальна выразаныя з яе й растапаныя так, што ўсякі ацэнінікі, якія пачынаюць съвядомасць, не дадзеныя на эміграцыі знайсьці поўнага тэксту першага рэдакцыі «Сымона Музыкі»...

Адлы, на гэтых вялікіх, замененых і незамененых купюрах справа не абмежылася: цэлы сцяг драбнайшых мясыцінаў падпаў перарэдагаваньню, што нядродзя зъяўляла съмнініе, што аўтар падымае чмель на падставе ягонаі пэзіі, але гэта ўжо быў-б больш паадзіночны, раськіданы, дробны і мених харацэрных выпадкі. З іх, дзеялі на найбольш якімі сцягі, якія падымаюць мясыцінку яшчэ з I часткі пэзіі, дзе перарэдагаваньню падлегла выказваныне ўжо не націянальнага ці рэлігійнага, а чиста сацыяльнага сэнсу, у якім, відаць, быў згледжаны антыкапітывізм, як, пённа-ж, таксама «нецэнзурны» для балышавіцкага цэнзуры мамант, і з ранейшага «бо ў турце кепска жыць» першага рэдакцыі апошнія, якія падымаюць мясыцінку яшчэ з I часткі пэзіі, дзе перарэдагаваньню падлегла выказваныне ўжо не націянальнага ці рэлігійнага, а чиста сацыяльнага сэнсу, у якім, відаць, быў згледжаны антыкапітывізм, як, пённа-ж, таксама «нецэнзурны» для балышавіцкага цэнзуры мамант, і з ранейшага «бо ў турце кепска жыць» першага рэдакцыі апошнія, якія падымаюць мясыцінку яшчэ з I часткі пэзіі, дзе перарэдагаваньню падлегла выказваныне ўжо не націянальнага ці рэлігійнага, а чиста сацыяльнага сэнсу, у якім, відаць, быў згледжаны антыкапітывізм, як, пённа-ж, таксама «нецэнзурны» для балышавіцкага цэнзури мамант, і з ранейшага «бо ў турце кепска жыць» першага рэдакцыі апошнія, якія падымаюць мясыцінку яшчэ з I часткі пэзіі, дзе перарэдагаваньню падлегла выказваныне ўжо не націянальнага ці рэлігійнага, а чиста сацыяльнага сэнсу, у якім, відаць, быў згледжаны антыкапітывізм, як, пённа-ж, таксама «нецэнзурны» для балышавіцкага цэн

Цела склецілі, а душы ня удзьмухнуць

У папярэднім нумары «Бацькаўшчыны» сваім «Жахлівы быў год», Я. Менскі даў яркі образ калектывізацыі Беларусі ў 30-х гадох. Канчаючы свой артыкул, аўтар падсумоўвае: «Ніякім спосабамі не ўдалося бальшавіком зрадніць наша селяніна з калгасамі, варожасць першае, таму, што гэта — калгас «міль» ецца старшы мэханік МТС тав. Рудэнка.

Сыцьверджанне правільнае. Дзея лічвае, пэўна-ж, усё найлепшае з благаўшага выразнасці й канкрэтнасці га; а падругое, што на балонкі «Звяззі» зылоструем яго колькімі штырьхамі з ды, якія і наауглі ўсіе цэнзураваныя са-беларуское калгаснае цяпершчыны. Весь-ж, пачынаючы ад гонага «жахлівага», і на гледзячы на ўвесі свой да-лайшы жах, гады на прысьмілі зырка-сці антыкалагасных настрою. Варо-жасцьца да калгасуў мянляла толькі фор-му сваю, залежна ад абставін, у якіх 4. 1. 55) прыблізную фатаграфію калгасу «Новае жыцьцё», калгасу «сераднічка» заўсёдных складнікаў быў найвыгадней-шы ў сваі форме і найфэктуючайшы ў ція дапушчаныя існаваныя цэлага шрагу калгасаў-«батракоў» і проста «жа-бракоў».

Спэцыяльны карэспандэнт «Звяззі», А. Матусевіч, піша:

«Крыўда даяркі Марыі Рабірох.

«Марыя Рабірох — перадавая даярка сельгасарцелі „Новае жыцьцё“ — не магла больш мірыцца з абыякавымі адносінамі МТС і кіраўніцтва калгасу да ўтрыманьня жывёлы.

«Не магу я больш маўчаць! — абу-ралася жанчына. — Каб гэта ў нас, у калгасе-мільянёры, ды статак стаўшы агрэзі! (Падкрасленыя нацыянальныя — А. Б.)

Две гады як устанавілі аўтапаілкі, а ка-ровы з іх яшчэ ні разу не папілі вады.

Копі гулма-гулюнь, а прывезыці пад-каркамі каровамі няма.

«Магчымасць для гэтага (для паляп-шэння зімовага ўтрымання жывёлы) ў „Новым жыцьці“ вялікія. Дастатковая

сказаць, што на кожную галаву буйнае

старатэвства калгаснае дармшчыны працы.

Няўхільнім і беспасрэднім на-

ступствам гэтага пратисту ёсьць зін-жэніне жыцьцёвага ўзроўню насељніцтва, а ўзорэвень гэты, у сваю чаргу, па-казвае на сілу самога супрацоўніка.

Бальшавікі дбайць аў рэжыму й да-цініваюць ейную ролю. У іх заўсёды ёсьць нешта на паказ. З калгаснай дзіл-лянкі, акрамя пустаслоў, яны маюць таксама й пару калгасаў для казырані-я перад сваімі й чужымі. Пару, якія, якім, як гонаму Стаканаву, ствараюць адпаведныя ўмовы, каб даць пасыль ў руки пропагандзе добрыя канчур для бічавання. Але-ж гэта прымітывы трыві! Узбінены калгасаў на Бела-руси больш за 5 тысяч, і калі па ўсіх газетах, часапісах і па радыё ўсьція расыпісваша прыкладам калгас «Рас-свіет» Кіраўскай раёну (мы яшчэ па-туро-жонамі саброў-«шчасльвіцу», дык ясна з якой мэтай гэта робіцца. Унутры за-гададзі гэта мае значыць: «старайцеся, а я вам тада будзе», наўкон-ж гэта мае быць даведка для «шчасльвім кал-гасным жыцьці». Аб «дабрабыце» рэшты калгаснікаў цяжка пачуць што-небудзь канкрэтнага. Толькі час-часом цэнтральны ворган ЦК ці менскае радыё паве-дамляюць — з патосам, крыкам, як аў падзеях на Фармозе — што таму ці ін-шаму калгасніку ўдалося набыць сабе звойную машыну ці ніклёвы ложак, або паслуছаць з радыёкрапкі (г. зн. цераз зайнікалы відэа-галаснік) трансляваную Менскам Москву.

3 раману „Вялікія Дарогі“

(Заканчэнне з 4-ай балоны)

Тым часам відаць было, што часу яны мелі не багата, старанінага вобшуку рабіць не маглі, трэба было ёсьць шмат каго яшчэ арыштаваць. Тому насыпех акінуўшы павярхуным зрокам пакой, запатрабавалі пашпарт ды іншыя дакуманты. Канстанцы съхітру, — пашпарт даў, а вайсковы білет надумаваў ўтойці, каб хоць што-небудзь на будучас захавалася. Сказаў, што ў установе пакінуў, — хадзі-ж той і ляжаў за книгамі тут-же на стале.

— А што за книгі маец?

— Калі ласка, глядзіце, вось яны ўсе тут на стале, — упэўнена і смелая прагаварыў ён. Ведаў, што на стале ў яго колькі книжок найноўшых выданняў у расейскай мове па моваведзе, якія ня могуць быць аднесены да забароненых і ня могуць яго нічым скампрамітаваць нат у ваччу гэтакіх пільных змагароў супраць усіх крамолы і адхіленіяй.

І запраўды, яны толькі абыякава перагарнулі з дзве-тры першых, што трапілі ім на руکі, ды адразу пакінулі займацца ня-вартаснымі з іх гледзішча матар'ямам.

— А Вы другое якое літаратуры ня маеце, старых выданініяў, беларускіх книжак?

— Не, ня маю — слухсіў Канстанцы, бачачы іх съпешку і не-ахвоту пароца па куткох.

Падбадзёраны ўдачай з утоенным вайсковым білетам, ён спадзяваўся, што шукаць ня будуть. А ў самога аж ёкнула ў душы, бо ўзар прыгадала яму цэла паліца кіжак старых выданініяў і грыхованых на кухні высока пад самай столлю, пад пажоўкалі, укрыты густым пылам паперай, да якое ён сам ужо колькі гадоў не дакранаўся. Гэта там перахоўваліся многія сотні книжак, на-бытых прац гайдукаў студэнцікі жыцьця, калі ён съпішаўся купіць кожную беларуское выданініе, як-бы бачоць, што неўзабаве яго ня будзе — забароняць. А яно гэта і было ад 1930 г. Не пасыпее книга выйсці, як ужо ў «Звяззі» або ў якой іншай газэце яе ўжо

Сумлеваву быць ня можа

(Заканчэнне з 2-ой балоны)

якіх належыць надыбаны прыпадкова году. Яны плянавалі мэханізаваць пада-намі вобраз калгасу Тураўскага раёну чу вады ў шасці калгасах, у кароўніках Гомельскай вобласці, гірнічна называ-трупахарусі ў 30-х гадох. Канчаючы свой ар-тыкул, аўтар падсумоўвае: «Ніякім спо-сабамі не ўдалося бальшавіком зрадніць наша селяніна з калгасамі, варожасць першае, таму, што гэта — калгас «міль» ецца старшы мэханік МТС тав. Рудэнка.

бес্বерджанне правільнае. Дзея лічвае, пэўна-ж, усё найлепшае з благаўшага выразнасці й канкрэтнасці га; а падругое, што на балонкі «Звяззі» з прапраскімі штырьхамі з ды, якія і наауглі ўсіе цэнзураваныя са-беларуское калгаснае цяпершчыны. Весь-ж, пачынаючы ад гонага «жахлівага», і на гледзячы на ўвесі свой да-лайшы жах, гады на прысьмілі зырка-сці антыкалагасных настрою. Варо-жасцьца да калгасуў мянляла толькі фор-му сваю, залежна ад абставін, у якіх 4. 1. 55) прыблізную фатаграфію калгасу «Новае жыцьцё», калгасу «сераднічка» заўсёдных складнікаў быў найвыгадней-шы ў сваі форме і найфэктуючайшы ў ція дапушчаныя існаваныя цэлага шрагу калгасаў-«батракоў» і проста «жа-бракоў».

Спэцыяльны карэспандэнт «Звяззі», А. Матусевіч, піша:

«Крыўда даяркі Марыі Рабірох.

«Марыя Рабірох — перадавая даярка сельгасарцелі „Новае жыцьцё“ — не магла больш мірыцца з абыякавымі адносінамі МТС і кіраўніцтва калгасу да ўтрыманьня жывёлы.

«Не магу я больш маўчаць! — абу-ралася жанчына. — Каб гэта ў нас, у калгасе-мільянёры, ды статак стаўшы агрэзі! (Падкрасленыя нацыянальныя — А. Б.)

Две гады як устанавілі аўтапаілкі, а ка-ровы з іх яшчэ ні разу не папілі вады.

Копі гулма-гулюнь, а прывезыці пад-каркамі каровамі няма.

«Магчымасць для гэтага (для паляп-шэння зімовага ўтрымання жывёлы) ў „Новым жыцьці“ вялікія. Дастатковая

сказаць, што на кожную галаву буйнае

старатэвства калгаснае дармшчыны працы.

Няўхільнім і беспасрэднім на-

ступствам гэтага пратисту ёсьць зін-жэніне жыцьцёвага ўзроўню насељніцтва, а ўзорэвень гэты, у сваю чаргу, па-казвае на сілу самога супрацоўніка.

Бальшавікі дбайць аў рэжыму й да-цініваюць ейную ролю. У іх заўсёды ёсьць нешта на паказ. З калгаснай дзіл-лянкі, акрамя пустаслоў, яны маюць таксама й пару калгасаў для казырані-я перад сваімі й чужымі. Пару, якія, якім, як гонаму Стаканаву, ствараюць адпаведныя ўмовы, каб даць пасыль ў руки пропагандзе добрыя канчур для бічавання. Але-ж гэта прымітывы трыві! Узбінены калгасаў на Бела-руси больш за 5 тысяч, і калі па ўсіх газетах, часапісах і па радыё ўсьція расыпісваша прыкладам калгас «Рас-свіет» Кіраўскай раёну (мы яшчэ па-туро-жонамі саброў-«шчасльвіцу», дык ясна з якой мэтай гэта робіцца. Унутры за-гададзі гэта мае значыць: «старайцеся, а я вам тада будзе», наўкон-ж гэта мае быць даведка для «шчасльвім кал-гасным жыцьці». Аб «дабрабыце» рэшты калгаснікаў цяжка пачуць што-небудзь канкрэтнага. Толькі час-часом цэнтральны ворган ЦК ці менскае радыё паве-дамляюць — з патосам, крыкам, як аў падзеях на Фармозе — што таму ці ін-шаму калгасніку ўдалося набыць сабе звойную машыну ці ніклёвы ложак, або паслуছаць з радыёкрапкі (г. зн. цераз зайнікалы відэа-галаснік) трансляваную Менскам Москву.

Але-ж гэта прымітывы трыві! Узбінены калгасаў на Бела-руси больш за 5 тысяч, і калі па ўсіх газетах, часапісах і па радыё ўсьція расыпісваша прыкладам калгас «Рас-свіет» Кіраўскай раёну (мы яшчэ па-туро-жонамі саброў-«шчасльвіцу», дык ясна з якой мэтай гэта робіцца. Унутры за-гададзі гэта мае значыць: «старайцеся, а я вам тада будзе», наўкон-ж гэта мае быць даведка для «шчасльвім кал-гасным жыцьці». Аб «дабрабыце» рэшты калгаснікаў цяжка пачуць што-небудзь канкрэтнага. Толькі час-часом цэнтральны ворган ЦК ці менскае радыё паве-дамляюць — з патосам, крыкам, як аў падзеях на Фармозе — што таму ці ін-шаму калгасніку ўдалося набыць сабе звойную машыну ці ніклёвы ложак, або паслуছаць з радыёкрапкі (г. зн. цераз зайнікалы відэа-галаснік) трансляваную Менскам Москву.

Але-ж гэта прымітывы трыві! Узбінены калгасаў на Бела-руси больш за 5 тысяч, і калі па ўсіх газетах, часапісах і па радыё ўсьція расыпісваша прыкладам калгас «Рас-свіет» Кіраўскай раёну (мы яшчэ па-туро-жонамі саброў-«шчасльвіцу», дык ясна з якой мэтай гэта робіцца. Унутры за-гададзі гэта мае значыць: «старайцеся, а я вам тада будзе», наўкон-ж гэта мае быць даведка для «шчасльвім кал-гасным жыцьці». Аб «дабрабыце» рэшты калгаснікаў цяжка пачуць што-небудзь канкрэтнага. Толькі час-часом цэнтральны ворган ЦК ці менскае радыё паве-дамляюць — з патосам, крыкам, як аў падзеях на Фармозе — што таму ці ін-шаму калгасніку ўдалося набыць сабе звойную машыну ці ніклёвы ложак, або паслуছаць з радыёкрапкі (г. зн. цераз зайнікалы відэа-галаснік) трансляваную Менскам Москву.

Але-ж гэта прымітывы трыві! Узбінены калгасаў на Бела-руси больш за 5 тысяч, і калі па ўсіх газетах, часапісах і па радыё ўсьція расыпісваша прыкладам калгас «Рас-свіет» Кіраўскай раёну (мы яшчэ па-туро-жонамі саброў-«шчасльвіцу», дык ясна з якой мэтай гэта робіцца. Унутры за-гададзі гэта мае значыць: «старайцеся, а я вам тада будзе», наўкон-ж гэта мае быць даведка для «шчасльвім кал-гасным жыцьці». Аб «дабрабыце» рэшты калгаснікаў цяжка пачуць што-небудзь канкрэтнага. Толькі час-часом цэнтральны ворган ЦК ці менскае радыё паве-дамляюць — з патосам, крыкам, як аў падзеях на Фармозе — што таму ці ін-шаму калгасніку ўдалося набыць сабе звойную машыну ці ніклёвы ложак, або паслуছаць з радыёкрапкі (г. зн. цераз зайнікалы відэа-галаснік) трансляваную Менскам Москву.

Але-ж гэта прымітывы трыві! Узбінены калгасаў на Бела-руси больш за 5 тысяч, і калі па ўсіх газетах, часапісах і па радыё ўсьція расыпісваша прыкладам калгас «Рас-свіет» Кіраўскай раёну (мы яшчэ па-туро-жонамі саброў-«шчасльвіцу», дык ясна з якой мэтай гэта робіцца. Унутры за-гададзі гэта мае значыць: «старайцеся, а я вам тада будзе», наў

